

**ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS****S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ**

Rīgā 2021. gada 24. maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese A. Zariņa,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ (/pers. A/), /pers. B/ (/pers. B/), kā arī viņas nepilngadīgo bērnu /pers. C/ (/pers. C/) un /pers. D/ (/pers. D/) pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējiem tiktu piešķirts bēgļa statuss Latvijas Republikā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēji Baltkrievijas Republikas (turpmāk – Baltkrievija) pilsoņi /pers. A/, /pers. B/, kā arī viņas nepilngadīgie bērni /pers. C/ un /pers. D/ 2020. gada 9. septembrī vērsās Valsts robežsardzes Daugavpils pārvaldē ar iesniegumiem par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu. Pieteicēji savos iesniegumos, aptaujas anketās un intervijās norādīja turpmāk minētos apstākļus.

[1.1] Pieteicējs lūdza politisko patvērumu, baidoties par savu, sievas un bērnu dzīvību un veselību. Pieteicējs ir Baltkrievijas Valsts jaunatnes teātra darbinieks. Teātri pieteicējs brīvi pauda savu nostāju par valsti notiekošo, tāpēc pret viņu izturējās citādi nekā pret citiem darbiniekiem. Pieteicējam tika izteikti rājienu un netika izmaksātas prēmijas. 2020. gada 11. augustā teātri notika sapulce, kurā teātra direktors uzstājīgi prasīja nepiedalīties protesta akcijās. Tomēr pieteicējs sapulces laikā aicināja uzsākt streiku un pievienoties protesta akcijām, atbalstot tautu, kura ir cietusi no A. Lukašenko nelegitimā režīma. Teātra kolektīva darbinieki atbalstīja pieteicēja idejas, taču direktors pārtrauca sapulci un izsauca pieteicēju uz kabinetu, kur draudēja ar speciālo uzdevumu milicijas vienības (OMON) izsaukšanu. Pieteicējs izteica vēlmi aiziet no darba, taču direktors viņam to neatļāva. Teātra direktors mēģināja pārliecināt pieteicēju, ka tie cilvēki, kas piedalās protestos ir bandīti, bet pieteicējs atbildēja, ka arī pats piedalījās protestos un norādīja, ka arī Baltkrievijas Nacionālā teātra direktors Latuško kungs ir piedalījies protestos, un viņu atbalstījusi visa teātra trupa. Tomēr teātra direktors palika pie sava viedokļa un norādīja, ka viņam nāksies pieņemt radikālākus mērus, ja pieteicējs turpinās atbalstīt protestus.

Pieteicējs regulāri piedalījās protestos, jo īpaši brīvdienās. Par protesta apmeklējumu pieteicējam tika izteikts stingrs rājiens. Pieteicējs atteicās parakstīt rājienu, jo protestu viņš apmeklēja savā brīvdienā. Vēlāk pieteicējs uzzināja, ka teātri ieradās personas civilapģērbā, uzrādot Iekšlietu ministrijas apliecības, un meklēja pieteicēju. Šīs personas izsauca teātra direktora sekretāre, jo pieteicējs pārkāpa iekšējās kārtības noteikumus un aicināja cilvēkus protestēt. Pieteicējs pie mājās vairākkārt redzēja mikroautobusu ar cilvēkiem maskās, kuri gribēja viņu aizturēt. Kad sākās nekārtības uz ielām, pieteicējs sāka baidīties par savas ģimenes drošību. Tāpat pieteicējs saprata, ka viņš vairs nevarēs strādāt teātri, jo viņš izjuta nepieciešamību būt kopā ar tautu un atbalstīt Svetlanu Tihanovsku. 2020. gada 9. septembrī pieteicējs pieteica streiku, par kuru paziņoja savā *Instagram* kontā un sniedza par to komentāru Baltkrievijas ziņu vietnē *TYT.BY*.

[1.2] Pieteicēja lūdza politisko patvērumu, baidoties par savu un bērnu dzīvībām un veselību. Pēc 2020. gada augusta notikumiem Baltkrievijā ir kļuvis nedroši. Pieteicēja ir advokāte. Ar nepilnām normatīvajos aktos viņa saskārās jau pirms vēlēšanām. Baltkrievijā bija izveidota platforma *Golos*, lai novērstu nepilnības vēlēšanu procesā. Platformā katrs vēlētājs varēja piekrist savai balsi. Lai to izdarītu, bija jānobalso, jānofotografē savs biļetens un jāievieto attēls platformā. Arī pieteicēja to izdarīja.

Cilvēkus satrieca tas, kas notika protestos pēc vēlēšanām, proti, spīdzināšana un vardarbība. Advokāti savā starpā nolēma palīdzēt cietušajiem un 2020. gada 14. augustā, sanākot Minskas apgabala advokatūras ēkā, viņi nolēma, ka 15. augustā sniegs konsultācijas cietušajiem. Advokāti publicēja paziņojumus par palīdzības sniegšanu sociālajos tīklos, arī pieteicēja izvietoja šādu informāciju. 2020. gada 15. augustā uz konsultāciju pie pieteicējas atrāca cilvēki, kuri stāstīja, kā viņi tika sisti. Daudziem no viņiem netika izsniegti dokumenti, kas apliecinātu viņu aizturēšanu. Stāsti bija dažādi, ar briesmīgākajiem stāstiem advokāti dalījās slepenā iekšējā sarakstē. Pieteicēja konsultācijās pavadīja aptuveni četras vai piecas stundas. Viņa atstāja savu telefona numuru tiesību aizsardzības centrā. Tās dienas vakarā pieteicējai zvanīja no nezināma numura un draudēja. Nedaudz vēlāk pieteicējai zvanīja nezināma persona, kura jautāja, vai pieteicēja zina, kur ir viņas bērni. 2020. gada 16. augustā pieteicēja piedalījās plašākā mītiņā. Cilvēki bija miermīlīgi. Gandrīz katram bija rādi, draugi vai paziņas, kas stāstīja par briesmīgajiem notikumiem. Pēc 16. augusta viņa akcijās piedalījās katru sestdienu un svētdienu. Baltkrievijā tiek pārkāptas pilsoņu pamattiesības. Cilvēkiem tiek draudēts ar bērnu atņemšanu. Tie, kuri ir cietuši no spēka strukturām, nevar panākt taisnību. Advokātus nelaiz uz tiesām un neuzklausa, aizbildinoties ar dažādiem ieganstiem. 2020. gada 6. septembrī kļuva zināms, ka viens no advokātiem tika aizturēts. Savukārt 2020. gada 9. septembrī nebija iespējams sazināties ar vel vienu advokātu – /pers. E/. Ielās ir parādījušas daudz automašīnas bez numuriem. Tādējādi, izejot no mājās, neviens nevar būt pārliecināts par to, ka atgriezīsies. Kā papildus apstākļi pieteicēja norādīja arī to, ka viņas dēls ir tumšādains un tādēļ pēdējā laikā ir saņēmis draudus.

[1.3] Lēmumu, izceļot uz ārzemēm, pieteicēji pieņēma spontāni. Tā kā pieteicēja vecvectēvs ir latvietis, pieteicēji nolēma doties uz Latvijas Republiku.

[1.4] Jau atrodoties Latvijas Republikā, pieteicējs sazinājās ar Baltkrievijā palikušo māti, kura pastāstīja, ka pie pieteicēja mājās notika kratīšana un pret pieteicēju ir ierosināta krimināllieta par aicinājumu pārņemt varu.

[1.5] Pieteicējs vietnē *Telegram* ir izveidojis grupu “/nosaukums/”, kur viņš publicē informāciju, kas varētu būt noderīga citiem baltkrievu bēgļiem, informāciju par svarīgiem notikumiem Baltkrievijā un svētdienas mītiņiem Rīgā.

[2] Ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2020. gada 30. decembra lēmumu Nr.276/BD2835-2838 pieteicējiem atteikts piešķirt bēgļa statusu, bet ir piešķirts alternatīvais statuss un izsniegta termiņuzturēšanās atļauja uz vienu gadu. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Nav pamata atzīt, ka jebkura persona, kas iesaistās protestos Baltkrievijā, automātiski tiktu pakļauta vajāšanai Patvēruma likuma izpratnē. Iestādei nebija šaubas par pieteicēju politisko uzskatu noturību, taču tās ieskata vispārpiejamā informācija par politisko aktīvistu vajāšanu Baltkrievijā nav salīdzināma ar pieteicēju norādītajiem individuālajiem apstākļiem. Saskaņā ar izcelsmes valsts informāciju Baltkrievijas valdošās varas pārstāvji veic redzamas represīvas darbības tikai pret augsta ranga juristiem, kuru profesionālā darbība cieši saistīta ar opozīcijas pārstāvjiem, kuri asi kritizē valdošo varu Baltkrievijā. Pieteicēja nav sniegusi informāciju, ka kādreiz būtu bijusi profesionāli saistīta ar Baltkrievijas opozīcijas pārstāvjiem, kas varētu saistīt Baltkrievijas valdošā režīma pārstāvju uzmanību. Ievērojot minēto, iestāde neguva apstiprinājumu tam, ka tieši pieteicēju politiskās aktivitātes dēļ viņi varētu tikt pakļauti politiskai vajāšanai no pašreizējās varas puses.

[2.2] Iepazīstoties ar pietiekami pārbaudītu izcelsmes valsts informāciju, iestāde nekonstatē, ka Baltkrievijā būtu izplatīta rasistiska uzvedība pret melnādainajiem. Vienlaikus, 2020. gada 16. augustā Baltkrievijas prezidents A.Lukašenko ir nievājoši izteicies par NATO karavīriem, kuri esot “melnādaini un gaišmatāni un vēloties paverdzināt baltkrievus”, kas, iespējams, var radīt diskriminējošu attieksmi pret pieteicējas dēlu kā tumšas ādas krāsas pārstāvi. Tomēr pieteicēji nav snieguši nekādu citu informāciju, ka dēls savas rases dēļ kādreiz būtu saskāries ar darbību, ko varētu uzskatīt par vajāšanu Patvēruma likuma izpratnē, turklāt viņš visu savu dzīvi pavadījis Baltkrievijā, kur viņam nav bijusi liegta iespēja iegūt izglītību. Ievērojot minēto, iestāde nekonstatē, ka Baltkrievijā eksistētu citas ādas krāsas cilvēku diskriminācija tādā līmenī, lai tā aizskartu cilvēcisko cieņu līdz tādai pakāpei, ka tas nebūtu savienojams ar pašām elementārākajām un neatņemamām cilvēktiesībām, tāpēc nav pamata pieteicējas dēlam piešķirt bēgļa statusu viņa rases dēļ.

[2.3] Vienlaikus, no izcelsmes valsts informācijas avotos pieejamās informācijas izriet, ka Baltkrievijā ikviena persona var tikt pakļauta spīdzināšanai vai necilvēcīgai attieksmei. Tādējādi, pamatojoties uz Patvēruma likuma 40. panta pirmajā daļā noteikto, pieteicējiem tika piešķirts alternatīvais statuss.

[3] Nepiekrītot pārvaldes lēmumam, pieteicēji vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pieteicēju pieteikumā norādītu turpmāk minētie apsvērumi bēgļa statusa piešķiršanai.

[3.1] Baltkrievijas varas iestādēm ir zināmi pieteicēju politiskie uzskati. Pieteicējs publiski pauda savu politisko uzskatu par situāciju Baltkrievijā, kā arī atteicās strādāt savā darba vietā, izvirzot vairākas prasības par situācijas noregulēšanu, politisko ieslodzīto atbrīvošanu, vardarbības pārtraukšanu pret iedzīvotājiem. Minēta informācija tika publicēta vairākās interneta vietnēs (*news.tut.by* un *udf.by*). Ņemot vērā situācijas nozīmīgumu, pieteicējs nevarēja klusēt, tāpēc iesaistījās dažādos pasākumos, piemēram, izveidoja kanālus *Youtube* un *Telegram* vietnēs. Pieteicējs aktīvi sadarbojas ar Valēriju Cepkalpo, tai skaitā viņam palīdzot ar videomateriālu filmēšanu, aktīvi komunicē ar Svetlanu Tihonovsku, kā arī sniedz intervijas.

[3.2] Izcelsmes valsts informācija liecina, ka pret tiem, kas uzsāk streiku, tiek ierosinātas krimināllietas. Lukašenko režīms neatzīst personu tiesības uz streiku darba vietā, kaut arī šādas tiesības ir ierakstītas Baltkrievijas konstitūcijā. Ierēdņi un tiesas balstās uz Darba kodeksu, kas tiešā veidā ierobežo tiesības uz streiku darba vietā. Ņemot vērā pieteicēja atklātu vēstuli, kas tika adresēta teātra vadībai, ņemot vērā teātra vadības saistību ar Baltkrievijas varu, kā arī ņemot vērā represīvās darbības, kas tiek vērstas analogiskajos gadījumos, pieteicējiem ir pamats uzskatīt, ka pret pieteicēju jau tiek veiktas represīvas darbības, kas ir uzskatāmas par vajāšanu Patvēruma likuma 38. panta izpratnē. Šādas represīvas darbības ir nepamatotas krimināllietas uzsākšana, kas rezultēsies ar nepamatotu apcietinājumu un brīvības atņemšanas sodu.

[3.3] Savukārt pieteicēja ir Minskas rajona advokātu kolēģijas locekle. Piederība advokātu kolēģijai un savu politisko uzskatu paušana būtiski apdraud viņas turpmāko profesionālo darbību. Politisko uzskatu dēļ, advokāti tika pakļauti spiedienam no Baltkrievijas varas puses.

Pieteicēja parakstīja kolektīvu dokumentu, kas bija adresēts Baltkrievijas Republikas Advokātu kolēģijas priekšsēdētājam, kurā advokāti pauda aicinājumu ievērot likumus. Pārvalde pārsūdzētajā lēmumā nav ņēmusi vērā to, ka pieteicējas politiskie uzskati un cīņa par personu pamattiesību ievērošanu ir zināma plašam Baltkrievijas varas amatpersonu lokam – izmeklētājiem, tiesnešiem, prokuroriem un citiem.

Formāli juridiskā palīdzība cietušajiem nav aizliegta, taču politisko uzskatu paušana par situāciju Baltkrievijā, noved pie tā, ka uz advokātiem tiek izdarīts spiediens. Ikviena savu politisko uzskatu publiska paušana apdraud advokātu un viņa ģimeni. Pārvalde pamatoti norādīja uz gadījumiem, kad konkrēti advokāti bija pakļauti nepamatotai aizturēšanai un vajāšanai. Tādu advokātu kā /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/ un /pers. H/ vajāšana pamatoti norāda, ka ikviens advokāts Baltkrievijā ir pakļauts riskam būt vajātam saistībā ar savu profesionālo darbību.

[3.4] Baltkrievijas varas iestāžu vajāšanas darbības ir neprognozējamas un tiek izmantoti neadekvāti ietekmes instrumenti. Kā viens no ietekmes un vajāšanas veidiem, kas tiek pielietots, ir vecāku iebiedēšana par nepilngadīgo bērnu izņemšanu no ģimenēm un bērnu ievietošana sociālajās iestādēs. Bērnu izņemšanas no ģimenēm notiek gadījumos, ja bērna vecāki apdraud bērna dzīvību un veselību un nav spējīgi par viņiem parūpēties, taču šobrīd šāda prakse tiek nepamatoti pielietota attiecībā uz to bērnu vecākiem, kuru politiskie uzskati neatbilst Baltkrievijas esošās nelegitīmās varas uzskatiem. Tiek ziņots, ka 2020. gada oktobrī 300 ģimenēm, kuri piedalījās protestos kopā ar saviem nepilngadīgiem bērniem, ir piedraudēts ar bērnu izņemšanu un ievietošanu sociālajās iestādēs.

[3.5] Tikai pateicoties tam, ka pieteicēji kaitīgi izbrauca no Baltkrievijas, viņiem izdevās izvairīties no vajāšanas politisko uzskatu dēļ. Masveida tiesvedības un personu, kas organizēja streikus darba vietās, aizturēšanas notika jau pēc pieteicēju aizbraukšanas.

[3.6] 2020. gada 13. oktobrī vardarbībai no milicijas puses pieteicēju mājas pagalmā bija pakļauts pieteicēju kaimiņš /pers. I/. Minētais liecina par to, ka pieteicēju mājas, kas atrodas prezidenta administrācijas un prezidenta autoparka tuvumā, atrašanās vieta padara viņu dzīvošanu vēl bīstamāku.

[4] Pārvalde tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzina un lūdza to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem. Papildus pārvalde norādīja turpmāk minētos argumentus.

[4.1] Pieteicēji nav snieguši informāciju, ka būtu bijusi kādā politiskajā partijā vai kustībā, viņi vien norādīja, ka atbalstot Baltkrievijā notiekošās akcijas. Tāpat no lietas faktiskajiem apstākļiem, neizriet, ka pieteicējs būtu organizējis streikus darba vietā, tādējādi nav pamatota pieteicēja atsauce uz lietu, kas saistīta ar streika organizēšanu darba vietā. Pieteicējs ir norādījis, ka ir izteicis savus iebildumus par darba sapulcē apspriesto, izceļošanas dienā pieteicējs ir iesniedzis teātra vadībai vēstuli, kurā pārdis savu nostāju. Taču nav konstatējams, ka pieteicējs tās saistībā būtu saskāries vai nākotnē varētu saskarties ar vajāšanas darbībām Patvēruma likuma izpratnē. Izvērtējot pieteicēja norādītās darbības (vēstule darba vietai, izveidoti divi kanāli sociālajos tīklos) secināms, ka viņš ir neapmierināts ar vispārējo situāciju Baltkrievijā, taču nav secināms, ka viņa aktivitātes būtu tik nozīmīgas, lai izraisītu pastiprinātu Baltkrievijas varas iestāžu interesi. Pieteicējs nav uzskatāms par nozīmīgu Baltkrievijas varas kritiķi, vai blogeri, kas raisītu Baltkrievijas valsts varas interesi. Pašreiz gan Baltkrievijā, gan ārpus tās ir ļoti daudz līdzīgi domājošu cilvēku, kas ir neapmierināti ar Baltkrievijas varu, taču tāpēc tie visi uzreiz nav atzīstami personām ar nozīmīgiem politiskajiem uzskatiem, kas varētu saskarties ar vajāšanu Patvēruma likuma izpratnē.

[4.2] Arī pieteicēja nav atzīstama par personu ar nozīmīgiem politiskajiem uzskatiem Patvēruma likuma izpratnē. Pieteicēja pirms izceļošanas

2020. gada 31. augustā saņēmusi jaunu ceļošanas dokumentu, kas, apliecina, ka viņa nav bijusi interesanta valsts varai. Tāpat nav pamatota pieteicējas atsauce attiecībā uz licences anulēšanu advokātei /pers. J/. Iepazīstoties ar norādīto avotu, secināms, ka licences atņemšanas pamatā bijuši Jūlijas personīgā sarakste, kuras saturs netiek atklāts. Pieteicēja nav sniegusi informāciju, ka pret personām, kas parakstīja kolektīvo dokumentu, kas bija adresēts Baltkrievijas Republikas Advokātu koleģijas priekšsēdētājam, Baltkrievijas valsts būtu vērsusies ar darbībām, kas būtu atzīstamas par vajāšanu. Arī pārvalde tādu informāciju nav konstatējusi, licences tiek anulētas augsta ranga juristiem, kuru profesionālā darbība ir cieši saistīta ar opozīcijas pārstāvjiem, kuri asi kritizē valdošo varu Baltkrievijā. Pieteicēja par tādu nav atzīstama.

[4.3] No pieteicēju sniegtās informācijas neizriet, ka pieteicējas dēlam pastāv pamatotas bailes no vajāšanas saistībā ar viņa rasi. Publiski pieejamā informācija neaplicina, ka tikai piederība rasei, būtu par pamatu atzīt, ka personai būtu piešķirams bēgļa statuss

[5] Pārbaudot lietas materiālus, tiesa atzīst, ka lietā iegūtie pierādījumi ir pietiekami lietas izspriešanai, tādējādi lieta atbilstoši Patvēruma likuma 49. panta otrajai daļai tiek skatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Patvēruma likuma 37. panta pirmā daļa noteic, ka uz bēgļa statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību, piederību pie noteiktas sociālās grupas vai viņa politiskajiem uzskatiem, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un nespēj vai šādu bailu dēļ nevēlas pieņemt savas valstspiederības valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kurš, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ nespēj vai nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas šā likuma 45. panta nosacījumi. Vajāšanas jēdziens ir skaidrots Patvēruma likuma 38. pantā, proti, par vajāšanu atzīstamas: 1) darbības, kas sava rakstura vai biežuma dēļ ir pietiekami smagas, lai radītu smagu cilvēka pamattiesību pārkāpumu; 2) vairākas darbības, arī cilvēktiesību pārkāpumu kopums, kas ir pietiekami smags, lai ietekmētu indivīdu šā panta pirmās daļas 1. punktā minētajam veidam līdzīgā veidā. Patvēruma likuma 39. panta pirmās daļas 5. punkts noteic, ka pārvaldes priekšnieka pilnvarota amatpersona, izvērtējot vajāšanas iemeslus, ņem vērā patvēruma meklētāja politiskos uzskatus vai viedokli par šā likuma 42. pantā minētajiem iespējamiem vajātājiem un viņu politiku neatkarīgi no tā, vai patvēruma meklētājs rīkojies saskaņā ar savu viedokli.

[7] Tiesai, izvērtējot, vai pieteicējiem varētu būt pamats saņemt bēgļa statusu, ir jāpārbauda, vai pieteicēju norādītie apstākļi un viņa bailes no vajāšanas vērtējamas kā ticamas un pamatotas. Lai atzītu, ka personai ir tiesības uz bēgļa statusu, nepietiek, ka persona apgalvo, ka viņa baidās no vajāšanas. Šādām bailēm ir jābūt objektīvi pamatotām. Novērtējot, vai bailes ir objektīvi pamatotas, ir jāanalizē situācija valstī, no kuras persona bēg, kā arī jāvērtē pieteicēja sniegto paskaidrojumu ticamība (sk. *UN High Commissioner for Refugees, Advisory Opinion by UNHCR on the Interpretation of the Refugee Definition, 23 December 2004*, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4551c0374.html>).

[8] Patvēruma likuma 32. panta pirmā daļa noteic, ka patvēruma lietā jāizmanto precīza un aktualizēta informācija no dažādiem avotiem par vispārējo situāciju patvēruma meklētāja izcelsmes valstī. No izcelsmes valsts informācijas avotos pieejamās informācijas izriet, ka 2020. gada 9. augustā Baltkrievijā notika prezidenta vēlēšanas, kuru norisi un arī rezultātus ļoti kritiski vērtēja starptautiski atzītās vēlēšanu novērotājs OSCE (*Organization for Security and Co-operation in Europe*), kā arī starptautiskā sabiedrība kopumā (sk. *OSCE Rapporteur's Report under the Moscow Mechanism on Alleged Human Rights Violations related to the Presidential Elections of 9 August 2020 in Belarus*, pieejams: <https://www.osce.org/files/f/documents/2/b/469539.pdf>).

Kopš 2020. gada augusta Baltkrievijā gandrīz nepārtraukti notiek protesti pret pastāvošo režīmu. Starptautiski atzītas cilvēktiesību organizācijas – *Human Rights Watch, Amnesty International, Freedom House* – brīdina, ka cilvēktiesību situācija Baltkrievijā turpina pasliktināties. Reaģējot uz protestiem, valdībai ir tendence uzsākt protestētāju kriminālvajāšanu. Tiek ziņots par sistemātiskiem cilvēktiesību pārkāpumiem, kurus veic Baltkrievijas drošības dienesti pret mierīgiem protestētājiem. Valdība publisko informāciju par protestētāju aizturēšanu, taču noliedz daudzu protestētāju sniegtās ziņas par vardarbības pielietošanu (sk. <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/belarus>; <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/belarus/report-belarus/>; <https://freedomhouse.org/country/belarus/freedom-world/2021>). Daudzi opozīcijas līderi tika apcietināti vai bija spiesti izbraukt no valsts (sk. *Jailed Belarusian Opposition Politician Case Moved From Minsk*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarusian-opposition-politician-sevyarynets-case-moved-from-minsk/31191703.html>; *Belarus Says Opposition Leader Under Investigation For 'Terrorism'*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarus-says-opposition-leader-under-investigation-for-terrorism-31175859.html>).

Protestētāji bieži sastopas ar nevajadzīgu un nesamērīgu spēka pielietošanu no tiesībsargājošo iestāžu darbinieku puses. Pārmērīga vardarbība izpaužas kā nesamērīgu līdzekļu izmantošana. Savukārt fiziska spēka pielietošana parasti sākas jau aizturēšanas brīdī, turpinoties policijas mašīnā un aizturēšanās vietās. Brutālās vardarbības mērķis ir sodīt un pazemot, kā arī iebiedēt citus potenciālos protestētājus (sk. arī *OHCHR Press briefing notes on Belarus*, pieejams: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26503&LangID=E>).

Nevalstisko organizāciju grupa *Viasna* uztur sarakstu ar politiskajiem ieslodzītajiem, kurā tiek iekļautas personas, kuras aizturētas, pamatojoties uz politiskām apsūdzībām. Kopš 2020. gada 7. jūnija Baltkrievijā ir vismaz 372 šādas personas, tostarp cilvēktiesību aktivisti, opozīcijas līderi, kā arī citi politiski aktīvi cilvēki, kuriem tika izvirzītas apsūdzības un viņi tikuši apcietināti saistībā ar iespējamo dalību piketos vai masu pasākumos (sk. <https://prisoners.spring96.org/en>). Izcelsmes valsts informācija liecina, ka kriminālvajāšanai var tikt pakļauti vadošie opozicionāri, blogeri, politiskie aktivisti, žurnālisti, cilvēktiesību aizstāvji un nevalstisko organizāciju biedri (sk. *Stop 'Repression' Against Independent Journalism, HRW Tells Belarus*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarus-journalists-hrw-repression/31174726.html>; *Wife Of Jailed Belarusian Blogger Speaks Out In Video Statement*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarus-statement-prisoner-wife/31153910.html>; *New Laws Further Stifle Freedom of Speech in Belarus*, pieejams: <https://www.hrw.org/news/2021/04/07/new-laws-further-stifle-freedom-speech-belarus>).

Ilgstošam arestam un aizturēšanai tiek pakļauti opozīcijas līderi, kas aktīvi iesaistās opozīcijas kustības darbību organizēšanā, kā arī žurnālisti, kuri aktīvi palīdz popularizēt opozīcijas kustības aktīvātes (sk. *Belarusian Opposition Looks To Reenergize Protests Against Lukashenka*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarusian-opposition-reenergize-protests-against-lukashenka/31160092.html>; *Belarus Opposition Leader Renews Battle Against Lukashenka*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarus-online-vote-international-mediation-crisis/31157539.html>; *Jailed Belarusian Opposition Politician Case Moved From Minsk*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarusian-opposition-politician-sevyarynets-case-moved-from-minsk/31191703.html>).

Izvērtējot minētajos avotos pieejamo informāciju, tiesa atzīst, ka valstī ir plaši izplatīta vajāšana politisku apsvērumu dēļ. Tiesa neapšauba pieteicēju apgalvojumus par Baltkrievijas iestāžu centieniem apspiest esošajai varai vēlīto kritiku, tajā skaitā izmantojot kriminālvajāšanu.

[9] 2021. gada aprīlī Baltkrievijas tiesībsargājošās iestādes aktīvi turpināja kriminālvajāšanas uzsākšanu pret iedzīvotājiem politisku motīvu dēļ. No Ģenerālprokuratūras sniegtajiem datiem izriet, ka kopš 2020. gada augusta ir ierosinātas aptuveni 3000 krimināllietas par sabiedriskās kārtības noteikumu pārkāpšanu masu pasākumu un protesta akciju laikā. 2021. gada aprīlī notiesāti tika 98 cilvēki krimināllietās, kas bija politiski motivētas. Novērotāju sniegtā informācija liecina, ka minēto krimināllietu izskatīšanas laikā tika pārkāptas personu tiesības uz taisnīgu tiesu. Ieslodzījuma vietās šobrīd atrodas vairāk kā 360 politiski ieslodzītie, to skaits turpina pieaugt. Valstī turpinās personu aizturēšana, kuras piedalījās miermīlīgās protesta akcijās, kā arī kuras izmantoja balti-sarkani-baltu simboliku, tostarp savās dzīvesvietās, privātajās teritorijās. 2021. gada aprīlī aizturēti tika apmēram 304 cilvēki minēto iemeslu dēļ, 131 personai piemēroti administratīvie aresti, 68 personām piemēroti naudas sodi.

Iepazīstoties ar publiski pieejamo informāciju par aizturētajām personām saistībā ar Baltkrievijā notikušajām miermīlīgajām protesta akcijām, redzams, ka 2021. gada maijā aizturētas tiek ne tikai tās personas, kurām inkriminēta nemieru organizēšana, bet arī tās personas, kuras ir piedalījušās šajās protesta akcijās (Baltkrievijas Kriminālkodeksa 293. panta otrā daļa) (<https://prisoners.spring96.org/en#list>, <https://spring96.org/en/news/103251>). No publiski pieejamās informācijas izriet, ka aizturēti un notiesāti tiek dažādu kultūras jomu pārstāvji, piemēram, mūziķi, kuri protesta gājienos spēlēja bungas (<https://prisoners.spring96.org/en/person/aljaksei-sanczuk>). No publiski pieejamās informācijas izriet, ka tiesībsargājošās iestādes izdara spiedienu un vajā juristus, kas strādā ar politiski motivētām krimināllietām un administratīvā pārkāpuma lietām. Turklāt pēdējo mēnešu laikā pieaug tendence grozīt normatīvos aktus, jau 2021. gada 1. martā stājās spēkā grozījumi Administratīvo pārkāpumu kodeksā, ievērojami pastiprinot atbildību par dalību nesaskaņotos masu pasākumos (personas var tikt sodītas ar arestu līdz pat 30 dienām) (<https://spring96.org/en/news/102738>).

Human rights watch ziņo, ka politiski motivētas krimināllietas tiek rosinātas arī pret protestu dalībniekiem (sk. <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/belarus>). Arī Amnesty International 2020. gada 3. novembrī publicētajā rakstā ziņoja par masveidā uzsāktām krimināllietām pret protestētājiem (sk. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/11/belarus-authorities-unleash-mass-criminal-proceedings-against-hundreds-of-peaceful-protesters/>). Minēto apstiprina arī Apvienoto Nāciju Organizācijas avots, kurš ziņo, ka arvien vairāk pieaug to protestētāju skaits, pret kuriem tiek izvirzītas apsūdzības par dalību protestos (sk. OHCHR | Belarus must end pattern of police brutality and impunity: UN experts, pieejams: <https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26970&LangID=E>).

Ievērojot iepriekš norādīto, tiesa secina, ka kopš 2021. gada sākuma ir pieaudzis Baltkrievijā vajāto personu loks, proti, tie vairs nav tikai vadošie opozicionāri, politiskie aktīvistu, cilvēktiesību aizstāvji, vajāšana šobrīd skar arī protesta gājiena miermīlīgos dalībniekus.

[10] No pieteicēja dažādās lietas izskatīšanas stadijās sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējs darba vietā brīvi pauda savu nostāju pret valstī notiekošo, aicinot arī citus darbiniekus iesaistīties protesta akcijās. Pieteicēja nostāja izraisīja teātra direktora neapmierinātību. Direktors mēģināja pārliecināt pieteicēju neiesaistīties protesta akcijās, draudēja ar OMON izsaukšanu, pat izteica stingro rājienu par protestu apmeklēšanu. Pieteicējs norādīja, ka viņš aicināja pārējos teātra darbiniekus rīkot masu streikus, tomēr šie aicinājumi neguva atbalstu, kolektīvs nobijās. Personiskās intervijas laikā pieteicējs apgalvoja, ka no mātes saņēma informāciju par viņa mājās notikušo kratīšanu. Kratīšanu veikuši cilvēki norādīja, ka pret pieteicēju ir ierosināta krimināllietā par aicinājumu pārņemt varu. Pieteicēja norādīja, ka no nezināmas personas telefoniski saņēma draudus pēc tam, kad kopā ar citiem advokātiem sniedza atbalstu protestos cietušajiem. Tāpat pieteicēju aizbraukt no Baltkrievijas pamudināja bailes, ka viņai, kā politiski aktīvai personai, atbildīgas iestādes varētu atņemt bērnus, kā arī apstākļi, ka pieteicējas dēls ir tumšādains un tādēļ Baltkrievijā saskārās ar apkārtējo neiecietību.

No pieteicēju lietā sniegtajiem paskaidrojumiem tiesa secina, ka par pieteicēju publiski un atklāti – norādot vārdu un uzvārdu – paustajiem Baltkrievijas varu kritizējošajiem uzskatiem liecina dažādos avotos publicētā informācija (<http://news.tut.by/culture/700034.html>; <https://news.tut.by/culture/700644.html>; <https://udf.name/news/society/218137-moi-kuklovody-sovest-mashinist-sceny-molodezhnogo-teatra-objavil-o-zabastovke.html>; /pers. A/ – /saite/).

[11] Tiesa norāda, ka fakts, ka personas politiskie uzskati atšķiras no valdības uzskatiem, pats par sevi vēl nav iemesls, lai konkrētajai personai piešķirtu bēgļa statusu. Personai jāpierāda, ka viņai šādu uzskatu dēļ ir bail no vajāšanas. Tādā gadījumā personai vajadzētu būt tādiem uzskatiem, kas nav pieņemami valdībai, jo tie kritizētu tās politiku un metodes. Tas nozīmētu, ka personas uzskati kļūvuši zināmi varas iestādēm vai arī tās šādus uzskatus viņam piedēvē. Vār būt situācijās, kad persona savus uzskatus nav paudusi. Taču, ja personai ir ļoti spēcīga pārliecība, būtu loģiski pieņemt, ka agrāk vai vēlāk tā savus uzskatus izteiks un nonāks konfliktā ar varas iestādēm. Gadījumos, kad to var pamatoti pieņemt, var uzskatīt, ka personai ir pamatotas bailes no vajāšanas politisko uzskatu dēļ (sk. ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos rokasgrāmatas „Bēgļa statusa piešķiršanas procedūra un kritēriji” 80. un 82.punkts, pieejama: <https://www.unhcr.org/4d93528a9.pdf>).

Izvērtējot dažādās lietas izskatīšanas stadijās sniegto informāciju, tiesa secina, ka pieteicēji nav uzskatāmi par mītiņu organizētājiem, vienlaikus viņus arī nav pamata uzskatīt par nejausīgiem protesta akciju apmeklētājiem, pieteicēji piedalījās politiskajās protesta akcijās, viņu dalība tajās bija apzināta, mērķtiecīga, bet ne nejauša. Pieteicējiem ir noformulēti politiskie uzskati, tie atšķiras no valdošo politisko spēku uzskatiem, pieteicēji, tos aktīvi pauda un paūz publiski. Kā jau tas norādīts iepriekš šajā spriedumā, tad notikumu attīstības gaitā Baltkrievijā šobrīd liecina par to, ka Baltkrievijā paplašinās to personu loks, kas tiek vajāti politisku apsvērumu dēļ, proti, šobrīd tas var skar protestu dalībniekus, kuri ir pauduši savus politiskos uzskatus. Pieteicēja turklāt ir sniegusi juridisku palīdzību protestos aizturētajām personām, arī tās izcelsmes valstī var kļūt par iemeslu vajāšanai politisku apsvērumu dēļ.

[12] Ievērojot minēto, tiesa secina, ka pieteicēji izcelsmes valstī var tikt pakļauti politiski motivētai vajāšanai. Līdz ar to iestādei ir uzliekams pienākums piešķirt pieteicējiem bēgļu statusu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīva procesa likuma 249.-251.pantu un Patvēruma likuma 49.panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt /pers. A/ (/pers. A/), /pers. B/ (/pers. B/), kā arī viņas nepilngadīgo bērnu /pers. C/ (/pers. C/) un /pers. D/ (/pers. D/) pieteikumu.

Uzdot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas pieņemt lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu /pers. A/ (/pers. A/), /pers. B/ (/pers. B/), kā arī viņas nepilngadīgajiem bērniem /pers. C/ (/pers. C/) un /pers. D/ (/pers. D/)

Spriedums ir galīgs un nav pārsūdzams.

